

KORKUT ATA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi
The Journal of International Turkish Language & Literature Research

Sayı/Issue 13 (Aralık/December 2023), s. 1227-1245.

Geliş Tarihi-Received: 16.11.2023

Kabul Tarihi-Accepted: 12.12.2023

Araştırma Makalesi-Research Article

ISSN: 2687-5675

DOI: 10.51531/korkutataturkiyat.1391687

**Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi İçin Hazırlanmış
Yardımcı Okuma Kitaplarının Okunabilirliklerinin
İncelenmesi***

*Investigation of Readability of Supplementary Reading Books Prepared for
Teaching Turkish as a Foreign Language*

İlke ALTUNTAŞ GÜRSOY**
Mehmet ÇEVİK***

Öz

Dil becerilerinin, özellikle okuma becerisinin, geliştirilmesi öğrencinin düzeyine uygun metinlerle olanaklıdır. Öğretim sürecini düzeye uygun metinlerle, yardımcı okuma kitaplarıyla zenginleştirmek gerekmektedir. Bir metnin öğrenciye uygun olup olmadığını belirlemenin yöntemlerinden biri okunabilirlik düzeyini bulmaktır. Bu bağlamda araştırmanın amacı, Türkçe öğrenen yabancı öğrenciler için hazırlanmış *Anadolu Hikâyeleri* serisini okunabilirliği açısından incelemektir. Nitel yaklaşımla yapılandırılan araştırmanın veri kaynağını, Yunus Emre Enstitüsünün yayımladığı *Anadolu Hikâyeleri* serisindeki tüm kitaplar oluşturmuştur. Seride A1-A2 düzeyine yönelik 5 hikâye kitabı yer almaktadır. Veri kaynağı, amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Veriler, doküman incelemesi yoluyla toplanmıştır. Analizler, Ateşman'ın (1997), Çetinkaya ve Uzun'un (2010), Bezirci ve Yılmaz'ın (2010) okunabilirlik formüllerine göre yapılmıştır. Analizler sonucunda; *Laleye Sor, Kırmızı Ayakkabılar* ve *Yalkı* kitapları Ateşman (1997) ile Çetinkaya ve Uzun (2010) okunabilirlik formüllerine göre kolay ve eğitsel okuma düzeyindedir. Bezirci ve Yılmaz (2010) okunabilirlik formülüne göre sırayla lisans, lise, ilköğretim olmak üzere farklı eğitim düzeylerine denk gelmektedir. *Bayramlık* adlı kitap için de benzer bir durumun söz konusu olduğu belirlenmiştir. Kitap, çok zor ve engelli düzeydedir. Bezirci ve Yılmaz (2010) okunabilirlik formülüne göre ise ilköğretim eğitim düzeyindedir. Son olarak *Bir Bardak Çay* adlı kitap; 3 formül için de ortak okunabilirlik düzeyinde yani çok kolay, bağımsız okuma ve ilköğretim düzeyi olarak bulunmuştur. Kitapların ortalama sözcük uzunluğu 2,91 hece ve ortalama cümle uzunluğu ise 4,52 sözcük olarak hesaplanmıştır. Araştırma sonucunda aynı düzeydeki yardımcı okuma kitaplarının birbirine yakın okunabilirlik puanında ve düzeyinde olmaları beklendiği için yazarların ve editörlerin metin hazırlama sürecinde buna dikkat etmeleri ve okunabilirlik ölçümlerini göz önünde bulundurmaları önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yabancılara Türkçe öğretimi, okunabilirlik, yardımcı okuma kitapları.

* Bu makale, birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında hazırlanmış olduğu aynı başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

** Doç. Dr., Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi Yabancı Diller Yüksekokulu Türkçe Bölümü, e-posta: altuntasilke@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1394-5778.

*** Prof. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Polatlı Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, e-posta: mehmet.cevik@hbv.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7392-1121.

Abstract

Improving language skills, especially reading, is possible with texts suitable for the level of the student. It is necessary to enrich the teaching process with texts and supplementary reading books suitable for the level. One of the methods of determining whether the text is suitable for the learner is to find the readability level. The aim of the research is to examine the *Anatolian Stories* series prepared for foreign learners of learning Turkish in terms of their readability. The data source of this research, structured with a qualitative approach, was all the books in the *Anatolian Stories* series published by Yunus Emre Institute. The series includes 5 story books for A1-A2 levels. The data source was selected by purposive sampling method. Data were collected through document review. The analyzes of the data were made according to the readability formulas of Ateşman (1997), Çetinkaya and Uzun (2010), Bezirci and Yılmaz (2010). As a result of the analysis, *Laleye Sor*, *Kırmızı Ayakkabılar* and *Yılkı* books are easy and in educational reading levels. According to the readability formula of Bezirci and Yılmaz (2010), it corresponds to different education levels as undergraduate, high school and primary education respectively. It has been determined that there is a similar situation for the book called *Bayramlık*. The book is very difficult and disabled level. According to the readability formula of Bezirci and Yılmaz (2010), it is at the primary education level. The book called *Bir Bardak Çay* was found to be very easy, independent reading level and primary education at common readability levels for all three formulas. The average word length of the books was calculated as 2.91 syllables and the average sentence length as 4.52 words. As a result of the research, since supplementary reading books at the same level are expected to have similar readability scores and levels, it is recommended that authors and editors pay attention to this and take readability measurements into consideration during the text preparation process.

Keywords: Teaching Turkish to foreigners, readability, supplementary reading.

Giriş

Dil öğretiminde, hedef dilde iletişim becerisi metinler aracılığıyla geliştirilir. Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni'nde (D-AOBM) "dilsel iletişimin her türlü hareketinde merkezdedir" ifadesiyle metnin konumu açık bir biçimde belirtilir (Millî Eğitim Bakanlığı, 2009: 94). Bu görüşü destekler nitelikte Keçik ve Uzun (2004, s. 23) da metnin, iletişimin birimi olduğunu ve eksiksiz bir iletişimin iyi düzenlenmiş metinlerle gerçekleştirilebileceği üzerinde durur. Ancak genel anlamda dil öğretiminde özel anlamda yabancılara Türkçe öğretiminde metinlerin iletişim becerisini geliştirici niteliklere sahip olması gerekmektedir. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nda "öğretme-öğrenme sürecinin planlanmasında dil öğretiminin temel malzemesi olan metinlerin seçimi ve kullanımında, kültürel duyarlılık ile etkileşimi destekleyen metinlere yer verilmesi" gerektiği üzerinde durulur (Türkiye Maarif Vakfı, 2020, s. 19). Metnin iletişim ve etkileşim görevini yerine getirebilmesi için öğrencilerin kültürel etkileşim kurmasına olanak tanımalı; iletişimsel dil öğretim yaklaşımı doğrultusunda günlük yaşamla ilişkilendirilmeli; farklı türlerde olmalı; dersin hedefleri ve kazanımlarıyla örtüşmeli; söz varlığı, kalıp ifadeler, dil yapıları, sözcük ve cümle uzunlukları açısından öğrencilerin bilişsel beceri düzeyine ve duyuşsal becerilerine uygun olmalı; yazım kurallarına uygun ve doğru noktalama işaretleri kullanılmış olmalı; anlatım bozuklukları içermemelidir. Metin türlerinden bahsedilmişken öğretimi farklı metin türleriyle desteklemenin, öğrenciye dil yapılarının çeşitli örneklerini sunduğunu ve ona dilin günlük yaşamdaki çeşitli kullanımlarıyla karşılaşma olanağı tanıdığını belirtmekte yarar vardır (Altuntaş Gürsoy, 2022, s. 15).

Yabancılara Türkçe öğretimini metinlerle, yardımcı okuma kitaplarıyla desteklemek; öğrencilerin hedef dilin söz dizimini, kurallarını, söz varlığını ve dil yapılarının çeşitli örneklerini doğal bir yolla görmelerini sağlayacak dolayısıyla öğretim sürecini zenginleştirecektir. Bu anlayışla ve Türkçe öğrenmeye artan ilgiyle birlikte ders kitaplarını destekleme, öğretimi daha etkili hâle getirme amaçlı yardımcı okuma kitapları

hazırlanmıştır. Türkiye Maarif Vakfının hazırladığı 55 kitaptan oluşan *Yardımcı Okuma Kitabı Setleri*; Yunus Emre Enstitüsünün *Çocuk Hikâyeleri Dizisi*, *Dede Korkut Hikâyeleri*, *Anadolu Hikâyeleri*, *Türkçenin Sesi-Yunus Emre Hikâyeleri*; Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi için hazırlanan *Yabancı Öğrenciler İçin Türkçe Hikâyeler*, *Aslı Hikâye Serisi*, *Salih Hikâye Serisi* gibi birçok yardımcı okuma kitapları vardır.

Yardımcı okuma kitaplarının, öğretimin daha etkili hâle gelmesi ve öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirebilmesi için onların dil düzeylerine uygun olması gerekmektedir. Çünkü metnin öğrenci tarafından okunup anlaşılabilmesi onun düzeyine uygunluğuna bağlıdır. Düzeye uygunluğunu belirleyebilmenin yöntemlerinden biri, okunabilirlik düzeyini bulmaktır. Çetinkaya (2010, s. 4) öğrencilere yönelik metinlerin seçiminde bazı ölçütlerin göz önünde bulundurulması gerektiğini ve bu ölçütlerden birinin okunabilirlik olduğunu belirtir. Araştırmacılar burada okunabilirliği bir ölçüt olarak ele alırlar. Ateşman (1997, s. 72) okunabilirliğin Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin dil düzeylerinin belirlenmesinde, metin üretiminde, öğrenciye sunulacak metinlerin ya da okuma kitaplarının seçiminde kullanılabileceğini belirtir. Okunabilirlik formülünün geliştiricisi de olan McLaughlin (1969) ise okunabilirliği, “belirli bir sınıfın belirli bir okuma konusunu ilgi çekici ve anlaşılır bulma derecesi” olarak açıklar. Anlaşılacağı üzere araştırmacılar okunabilirliği metin seçimi, metin üretimi, metnin anlaşılabilirliği üzerinden açıklamışlardır.

Okunabilirlik

Okunabilirliğe daha geniş bir çerçeveden bakıldığında; uluslararası alanyazın taraması sonucunda okunabilirlikle ilgili çalışmaların köklerinin Platon ve Aristoteles’e dayandığı, ancak bu çalışmalar ele alınırken 1920’lerden başladığı görülmüştür (Chall, 1988, s. 15). Çünkü 1920’lerden itibaren çalışmalar daha sistemli hâle gelmiştir. İlk formüller ise 1948 yılında geliştirilmiştir. Dolayısıyla okunabilirlik formüllerinin geçmişi 1940’lı ve 1950’li yıllara dayanmaktadır. Bu formüller başlangıçta İngilizce yazılan metinler üzerinde yapılmıştır. Sonraki yıllarda İspanyolca, Almanca, Fransızca, Fince, Çince, Rusça, Felemenkçe metinler için geliştirilen okunabilirlik formülleri de olmuştur. Uluslararası alanyazında 200’den fazla okunabilirlik formülü geliştirilmiştir (Fry, 1975; Klare, 1988; DuBay, 2004). Dale ve Chall (1948) okunabilirlik formülü, Flesch (1948) FRES okuma kolaylığı formülü ile Flesch (1979) Flesch-Kincaid değeri; Gunning (1952) Gunning FOG Index; Powers, Sumner ve Kearl (1958) okunabilirlik formülü; Coleman (1965) okunabilirlik formülü; Senter ve Smith (1967) ARI otomatik okunabilirlik indeksi; Bormuth (1969) ortalama çıkartma formülü; McLaughlin (1969) SMOG değeri; Raygor (1977) okunabilirlik grafiği; Fry (1963, 1968, 1977 tüm güncellemeleriyle birlikte) okunabilirlik grafiği bunlar arasında bilinirliği yüksek olanlardır.

Türkiye’deki okunabilirlik çalışmaları ise 1990’ların sonunda Ateşman’ın Flesch tarafından geliştirilen okuma kolaylığı formülünü Türkçeye uyarlayarak bir formül geliştirmesiyle başlamıştır. Ateşman (1997) okunabilirlik formülünü Sönmez (2003), Çetinkaya ve Uzun (2010) ile Bezirci ve Yılmaz (2010) okunabilirlik formülleri izlemiştir. Türkçe için geliştirilen ilk formülün dayanağı olan Flesch formülü de üç dil ögesinden; ortalama cümle uzunluğundan; eklerin (ön ekler, son ekler ve çekim ekleri) sayısından (yüz sözcük başına) ve insanlara yapılan göndermelerin sayısından (yüz sözcük başına) (adlar, zamirler ya da anne, oğlan, insanlar gibi tesadüfi olarak seçilmiş belirli “kişisel” sözcükler) etkilenir (Flesch, 1948, s. 344). Bu dil ögeleri ve söz dizimi Türkçede farklıdır. Uluslararası formüller Türkçe metinlere uygulandığında güvenilir sonuçlar vermeyebilir. Bu görüşü destekleyen bir araştırmada (Köse, 2009) Gunning Fog İndeks ve Flesch-Kincaid

formüllerinin Türkçeye uygun olmadığını sonucu elde edilmiştir. Bu nedenle Türkçe metinler için 4 formülün geliştirildiği görülmektedir.

Okunabilirlik, her ne kadar öğrenci düzeyine uygun metin hazırlama, metin seçme, otantik metinleri öğrenci düzeyine uyarlama ile ilgili veriler sunsa da uluslararası ve ulusal düzlemdeki tartışmalara konu olmuştur. Bormuth'a (1969) göre okunabilirlik, materyalleri öğrencilere uygun hâle getirme; yani öğrencilerin anlama düzeylerine uygun materyal belirleme sorununa tikel bir çözüm sunar. Temur (2002, s. 178) da yalnızca okunabilirlik formülleri kullanılarak elde edilen nicel verilerle metnin bireye ya da bir sınıfa uygunluğunun belirlenemeyeceğini, kolay ya da güç olduğu sonucuna varılamayacağını ifade eder. Okunabilirlik ölçümlerinin metnin anlaşılabilirliği hakkında kesin bilgiler içermediğine ilişkin görüşler Bezirci ve Yılmaz (2010, s. 60-61) ile Biçer ve Alan'ın (2017) çalışmalarında da yer almaktadır. Çünkü okunabilirliği etkileyen nicel ve nitel değişkenler söz konusudur. Rye (1982, Çetinkaya, 2010'dan, s. 13) tarafından fiziksel ortam, söz dizimi, cümle uzunluğu, sözcük uzunluğu, sözcük sıklığı, konunun önemi, metnin düzenlenmesi, okuma amacı, sütun genişliği ve satır aralığı, baskı biçimi, çocuğun becerisi ve okuma isteği okunabilirliğin 11 etkeni olarak belirtilmiştir. Gray ve Leary (1935) ise okunabilirliği etkileyen 289 değişkeni içerik, biçim ya da mekanik özellikler, organizasyonun genel özellikleri, ifade ve sunum biçimi olmak üzere 4 kategori hâline getirmiştir. Senter ve Smith (1967, s. 13) ise okunabilirliğin, yazılı materyal seçiminde yer alan etkenlerin yalnızca bir kısmını açıklayabildiğini belirterek öğrencinin geçmişini, ilgi ve motivasyonunu, yazarın yazma stili ve becerisini muhtemelen daha önemli değişkenler arasına alır. Anlaşılacağı üzere okunabilirliğin okura ve metne bağlı etkenlere bağlı olduğu söylenebilir.

Uluslararası alanyazında (Binkley, 1988; Chall, 1988; Ji, 2022) "okunabilirlik değerlendirme" biçiminde de anılan okunabilirliğin, öğrencinin düzeyine uygun metinlerin seçilebilmesinde ya da metni sadeleştirme/genişletme yaparak düzeye uyarlanabilmesinde, tartışılan noktaları olmasına rağmen, bir kılavuz olduğunu da yinelemekte yarar vardır (Uzun ve Ateş, 2012). Okunabilirliğin belirlenmesi; ders ve yardımcı okuma kitaplarındaki metinlerin gözden geçirilmesi ve güncellenmesi için öğrencilere, yabancılara Türkçe öğretimi alanının akademisyenlerine, yazarlara ve yayıncılara dönütler sunabilir. Ancak uluslararası alanyazında, yabancı/ikinci dil öğretiminde okunabilirlik ile ilgili pek çok çalışma (Beinborn, Zesch ve Gurevych, 2014; Carrell, 1987; François ve Fairon, 2012; Ji, 2022; Laroche, 1979; Nahatame ve Effort, 2021; Nassiri, Lakhouaja ve Cavalli-Sforza, 2022; Schulz, 1981; Sung, Dyson, Chen, Lin, Chang, 2015; Xia, Kochmar ve Briscoe, 2016) yapılmışken ulusal alanyazında okunabilirlik üzerine yapılan çalışmaların (Bağcı ve Ünal, 2013; Baş ve İnan Yıldız, 2015; Benzer, 2020; Bolat, 2016; Bora, 2019; Bora ve Arslan 2021; Bozlak, 2018; Çetinkaya, 2010; Çıplak ve Balcı, 2022; Çiftçi, Çeçen ve Melanlıoğlu, 2007; Demir ve Çeçen, 2013; Durukan, 2014; Erdem, 2011; Güven, 2014b; İskender, 2013; Karatay, Bolat ve Güngör, 2013; Lüle Mert, 2013, 2018; Okur ve Arı, 2013; Özcan, 2020; Özçetin ve Karakuş, 2020; Sağlam, İnce ve Eker, 2018; Temur, 2002; Tosunoğlu ve Özlük, 2011; Zorbaz, 2007) daha çok ana dili olarak Türkçe öğretimi üzerine olduğu görülmektedir. İkinci/yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okunabilirlik daha az sayıda çalışılmıştır. Bu çalışmalar (Bağcı, 2020; Biçer ve Alan 2017; Can, 2021; Erol, 2014; Güven, 2014a; Harmankaya, 2022; Karşılıyan, 2022; Mutlu, 2020; Özdemir ve Daştan, 2022; Şimşek, 2019; Yılmaz ve Temiz, 2014; Zorbaz ve Köroğlu, 2016) ise ders kitaplarıyla ilgilidir. Sınırlı sayıda çalışma (Aydın, 2021; Aydın, 2022; Erişik, 2021; Günaydın, 2023; Yaman, 2022) yardımcı okuma kitapları üzerinedir ve bu çalışmalarda *Anadolu Hikâyeleri* serisi ele alınmamıştır. Dolayısıyla bu araştırmada okunabilirliği incelenen *Anadolu Hikâyeleri* serisine odaklanan başka bir araştırmaya, ulaşılabilen kaynaklar dâhilinde, rastlanmamıştır. Bu bağlamda araştırmanın amacı,

Türkçe öğrenen yabancı öğrenciler için hazırlanmış yardımcı okuma kitaplarından *Anadolu Hikâyeleri* serisini okunabilirliği açısından incelemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

A1-A2 düzeyinde hazırlanmış *Anadolu Hikâyeleri* serisindeki tüm hikâye kitaplarının;

- Ortalama sözcük uzunlukları ve ortalama cümle uzunlukları nedir?
- Ateşman'ın (1997) okunabilirlik formülüne göre okunabilirlik puanları ve düzeyleri nedir?
- Çetinkaya ve Uzun'un (2010) okunabilirlik formülüne göre okunabilirlik puanları ve düzeyleri nedir?
- Bezirci ve Yılmaz'ın (2010) okunabilirlik formülüne göre okunabilirlik puanları ve düzeyleri nedir?
- Ortalama okunabilirlik puanları ve düzeyleri nedir?

Yöntem

Nitel yaklaşımla yapılandırılan bu araştırmanın kapsamına, Yunus Emre Enstitüsü tarafından yayımlanmış *Anadolu Hikâyeleri* serisindeki tüm kitaplar alınmıştır. Seride *Yılkı (I)*, *Bayramlık (II)*, *Bir Bardak Çay (III)*, *Kırmızı Ayakkabılar (IV)*, *Laleye Sor (V)* adlı 5 kitap yer almakta ve bu kitapların tümü araştırmanın veri kaynağını oluşturmaktadır. Veri kaynağı, amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. *Anadolu Hikâyeleri*'nin seçilmesinin nedeni, bu seriyle daha önce çalışılmamış olmasıdır. Diğer bir nedeni ise Anadolu hikâyelerini anlatarak kültürün yansıtıcısı özelliğini taşıması; dolayısıyla dil-kültür etkileşimi sağlayarak öğrencileri dilin günlük hayattaki çeşitli kullanımlarıyla karşılaştıracak niteliklere sahip olması düşüncesidir. Serideki hikâyeler A1-A2 düzeyi için yazılmıştır. Orta ve ileri düzey öğrencilere yönelik yazılan bir hikâye bulunmamaktadır.

Veriler, doküman incelemesi yoluyla toplanmıştır. Araştırma yaklaşımına en uygun veri toplama yönteminin bu olduğu düşünülmüştür. Verilerin analizleri, Ateşman'ın (1997), Çetinkaya ve Uzun (2010) ile Bezirci ve Yılmaz'ın (2010) okunabilirlik formüllerine göre yapılmıştır. Araştırmada yararlanılan formüllerin ana dili olarak Türkçe öğretiminde kullanılacak metinlere yönelik geliştirildiği belirtilmelidir.

Hikâye kitaplarındaki etkinlikler bölümleri analize dâhil edilmemiştir. İlk olarak hikâye kitaplarının kaç heceden, kaç sözcükten ve kaç cümleden oluştuğu sayılmıştır. Her bir kitaptaki toplam hece sayısı toplam sözcük sayısına bölünerek "hece olarak ortalama sözcük uzunluğu"; toplam sözcük sayısı, toplam cümle sayısına bölünerek de "sözcük olarak ortalama cümle uzunluğu" hesaplanmıştır. "Herhangi bir okunabilirlik indeksinin güvenilirliği, alınan numunenin uzunluğu ile sınırlıdır" (Senter ve Smith, 1967, s. 12) görüşünden hareketle çalışmada yararlanılan üç formül de hikâyelerdeki sözcüklerin tamamına uygulanmıştır. Aşağıda, verilerin analizi için yararlanılan okunabilirlik formülleriyle ilgili bilgiler sunulmuştur.

1. Formül

Ateşman'ın (1997, s. 74) okunabilirlik sayısı: $198,825 - 40,175 \cdot x_1 - 2,610 \cdot x_2$

x_1 : hece olarak ortalama sözcük uzunluğu

x_2 : sözcük olarak cümle uzunluğu

Tablo 1’de okunabilirlik sayısına karşılık gelen okunabilirlik düzeyi verilmiştir (Ateşman, 1997, s. 74).

Tablo 1. Okunabilirlik Sayısı ve Düzeyi

Okunabilirlik Düzeyi	Okunabilirlik Sayısı
Çok kolay	90-100
Kolay	70-89
Orta güçlükte	50-69
Zor	30-49
Çok zor	1-29

2. Formül

Çetinkaya ve Uzun (2010, s. 93) okunabilirlik puanı: $118,823 - 25,987 \cdot OSU - 0,971 \cdot OTU$

OTU: ortalama tümce uzunluğu

OSU: ortalama sözcük uzunluğu

Tablo 2’de okunabilirlik puanına karşılık gelen okunabilirlik düzeyi ve eğitim düzeyi verilmiştir (Çetinkaya ve Uzun, 2010, s. 88).

Tablo 2. Okunabilirlik Puanı ve Düzeyi

Okunabilirlik Düzeyi	Okunabilirlik Puanı	Eğitim Düzeyi
Engelli düzey	0-34	10., 11. ve 12. sınıflar
Eğitsel okuma	35-50	8. ve 9. sınıflar
Bağımsız okuma	51+	5., 6. ve 7. sınıflar

3. Formül

Bezirci ve Yılmaz’ın (2010, s. 60) yeni okunabilirlik değeri:

$$\sqrt{OKS. ((H3. 0,84) + (H4. 1,5) + (H5. 3,5) + (H6. 26,25))}$$

OKS: ortalama kelime sayısı

H3: bir cümledeki ortalama üç heceli kelime sayısı

H4: bir cümledeki ortalama dört heceli kelime sayısı

H5: bir cümledeki ortalama beş heceli kelime sayısı

H6: bir cümledeki ortalama altı veya daha fazla heceli kelime sayısı

Tablo 3.’te yeni okunabilirlik değerine karşılık gelen eğitim düzeyi verilmiştir (Bezirci ve Yılmaz, 2010, s. 60).

Tablo 3. Yeni Okunabilirlik Değeri ve Düzeyi

Eğitim Düzeyi	Yeni Okunabilirlik Değeri
İlköğretim	1-8
Lise	9-12
Lisans	2-16
Akademik	16+

İlk 2 formülde sayı/puan yükseldikçe metnin okunabilirliği artmaktayken bu formülde yeni okunabilirlik değeri yükseldikçe kitabın okunabilirliği azalmakta; yani değer düştükçe okunabilirlik artmaktadır.

Analiz yapılırken başta hece, sözcük ve cümle sayıları olmak üzere kitaplara ilişkin sayısal veriler; Microsoft Office Excel programına aktarılmıştır. Her formül için ayrı dosya; toplamda 3 dosya oluşturulmuştur. Hece, sözcük ve cümle sayıları hesaplanırken Çetinkaya (2010) ile Çetinkaya ve Uzun'un (2021) önerileri dikkate alınmıştır. Bu önerilere eklemeler, güncellemeler yapılarak aşağıda belirtilenler uygulanmıştır. Örnekler, incelenen kitaplardan alınmıştır.

Boşlukla aralanmış, birleştirme çizgisiyle ve satır sonunda ayrılmış ögeler ile kısaltmalar, sözcük olarak kabul edilmiştir (Örn.: "Ural-Altay" bir sözcük). Kısaltmalarda, heceler sesletime göre sayılmıştır (Örn.: "santimetre"nin kısaltması olan "cm" 4 hece). İki ünsüzün yan yana geldiği sözcüklerde heceler sesletime göre hesaplanmıştır (Örn.: "spor" sözcüğü 2 hece). Yabancı sözcüklerin ve özel adların hece sayısı sesletime göre bulunmuştur (Örn.: "Busbecq" özel adı 2 hece). Diğer cümleden bağımsız olduğu düşünülen her birim cümle olarak kabul edilmiştir. Birimin sonunda nokta (.), ünlem (!), üç nokta (...), iki nokta (:), soru işareti (?), iki parantez () varsa o birim bir cümle olarak sayılmıştır. Virgülle ayrılmış/bağlanmış sıralı cümleler ve bağlaçlarla bağlanmış bağlı cümleler bir cümle olarak kabul edilmiştir (Örn.: "Onun çok fazla atı vardı ama ben hep aynı 'Yılıkı'ya bindim." cümlesi tek cümle). Sayı, saat, tarih gibi sayısal ifadeler yazılı hâle getirilerek sözcük olarak sayılmış ve heceleri de bu biçimde hesaplanmıştır (Örn.: 250 "iki yüz elli" 3 sözcük, 5 hece; 9.30 "dokuz otuz" 2 sözcük, 4 hece). Cümle içerisinde tırnak işareti koyularak başlayan başka bir cümle varsa tamamı tek cümle olarak sayılmıştır (Örn.: "Bu da 'Boş ver evlat! Ben sana inandım.' demektir." cümlesi tek cümle). Romen rakamlarıyla belirtilen sıra sayı ifadelerinde sözcükler ve heceler sesletime göre sayılmıştır (Örn.:III. Ahmet "Üçüncü Ahmet" 2 sözcük 5 hece).

Araştırmada geçerliği ve güvenilirliği arttırmak için birtakım yollar izlenmiştir. Kitaplar araştırmacı tarafından iki kez incelenmiştir. Her iki inceleme sonuçlarının hece, sözcük, cümle sayıları da dâhil tutarlı olup olmadığı kontrol edilmiştir. Formüller, kitaplardan seçilen 100 sözcüğe değil; metnin tamamına uygulanmıştır. Daha sonra hece, sözcük, cümle sayıları gibi değişkenlere bağlı olarak hesaplanan formüllerin sonuçları kontrol edilmiştir. Bulgulardaki tablo ve grafiklerin oluşturulmasında Türkçe eğitiminde başka bir uzmanın görüşlerine başvurulmuştur. Görüşme doğrultusunda bazı tablo ve grafikler düzenlenmiştir. Dış geçerlilik açısından elde edilen bulguların daha önce yapılan araştırmalarda olup olmadığı ortaya koyulmuş ve bunlar "Sonuç ve Tartışma" bölümünde sunulmuştur. Dış güvenilirliği sağlamak için verilerin toplanması, her bir araştırma sorusuna yönelik bulguların ayrı maddeler hâlinde ele alınması ve betimlenmeye hazır hâle getirilmesi süreçleri sırayla yapılmıştır. Dahası araştırmacının

güvenirliği ve sonraki araştırmacılara yol göstermesi açısından verilerin nasıl analiz edildiği, metne bağlı değişkenlerin nasıl hesaplandığı kitaplardan alınan örneklerle detaylı bir biçimde açıklanmıştır. Örneklerin (yan yana iki ünsüz barındıran sözcüklerin ya da yabancı sözcüklerin hece sayısı; saat, sayı, kısaltma vb. ifadelerin sözcük-hece sayısı gibi) farklı bir durumu temsil etmesine dikkat edilmiştir.

Bulgular

Ortalama Sözcük Uzunluğuna ve Ortalama Cümle Uzunluğuna İlişkin Bulgular

Formüllerin uygulanması için hesaplanan hece olarak ortalama sözcük uzunluğu ve sözcük olarak ortalama cümle uzunluğu ile bunları hesaplamak için yararlanılan diğer veriler Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Kitapların Ortalama Sözcük ve Cümle Uzunlukları

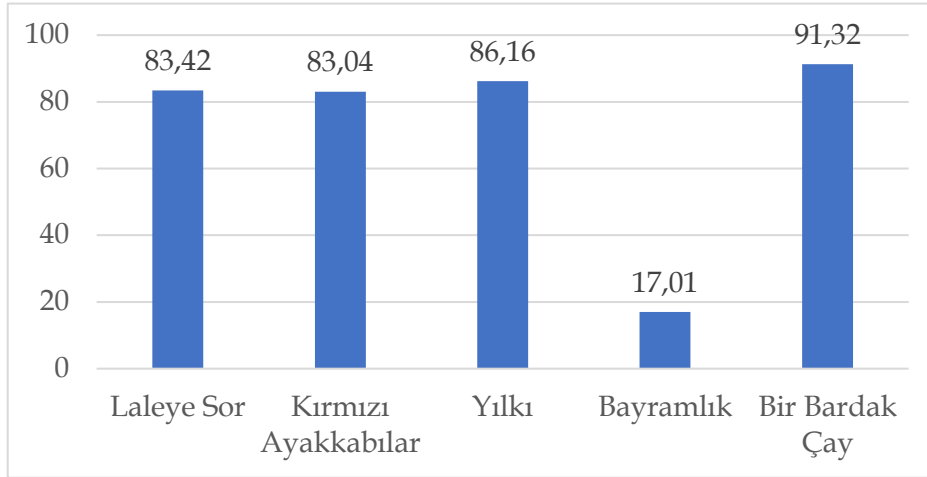
Kitaplar	Toplam Hece Sayısı	Toplam Sözcük Sayısı	Toplam Cümle Sayısı	Ortalama Sözcük Uzunluğu	Ortalama Cümle Uzunluğu
Laleye Sor	2603	1028	197	2,53	5,27
Kırmızı Ayakkabılar	2735	1070	209	2,55	5,11
Yılkı	2918	1150	272	2,53	4,22
Bayramlık	5626	1313	347	4,28	3,78
Bir Bardak Çay	2602	1099	226	2,36	4,86
Toplam	16.484	5660	1251	2,91	4,52

Tablo 4'te kitapların hece, sözcük ve cümle sayısının birbirinden farklı olduğu görülmektedir. En az hece sayısına (2602) sahip kitap *Bir Bardak Çay*, en çok hece sayısına (5626) sahip kitap *Bayramlık*'tir. En az sözcük sayısına (1028) sahip kitap *Laleye Sor* iken en çok sözcük sayısına (1313) sahip kitap *Bayramlık*'tir. En az cümle sayısı (197) *Laleye Sor* kitabındayken en çok cümle sayısı (347) *Bayramlık*'tadır. *Laleye Sor* ve *Yılkı* dışında, kitapların ortalama sözcük ve ortalama cümle uzunlukları birbirinden farklıdır. *Laleye Sor*, *Kırmızı Ayakkabılar*, *Yılkı* ve *Bir Bardak Çay* kitaplarının ortalamaları birbirine yakındır; ancak *Bayramlık* hikâyesinde nicel olarak farklılık vardır. Tablonun son satırı incelendiğinde; tüm kitapların ortalama sözcük uzunluklarının aritmetik ortalaması alınarak hesaplanan ortalama sözcük uzunluğunun 2,91 hece ve yine tüm kitapların ortalama cümle uzunluklarının aritmetik ortalaması alınarak hesaplanan ortalama cümle uzunluğunun 4,52 sözcük olduğu görülmektedir.

Ateşman (1997) Okunabilirlik Formülüne göre Okunabilirlik Puanları ve Düzeyleri

Laleye Sor adlı kitabın okunabilirlik sayısının 83,42 okunabilirlik düzeyinin "kolay"; *Kırmızı Ayakkabılar* adlı kitabın okunabilirlik sayısının 83,04 okunabilirlik düzeyinin "kolay"; *Yılkı* adlı kitabın okunabilirlik sayısının 86,16 okunabilirlik düzeyinin "kolay"; *Bayramlık* kitabının okunabilirlik sayısının 17,01 okunabilirlik düzeyinin "çok zor"; *Bir Bardak Çay*'in ise okunabilirlik sayısının 91,32 okunabilirlik düzeyinin "çok kolay" olduğu belirlenmiştir.

Genel görünüm açısından Grafik 1’de incelenen hikâye kitaplarının okunabilirlik sayılarına ilişkin görünümleri sütun grafiği ile verilmiştir.

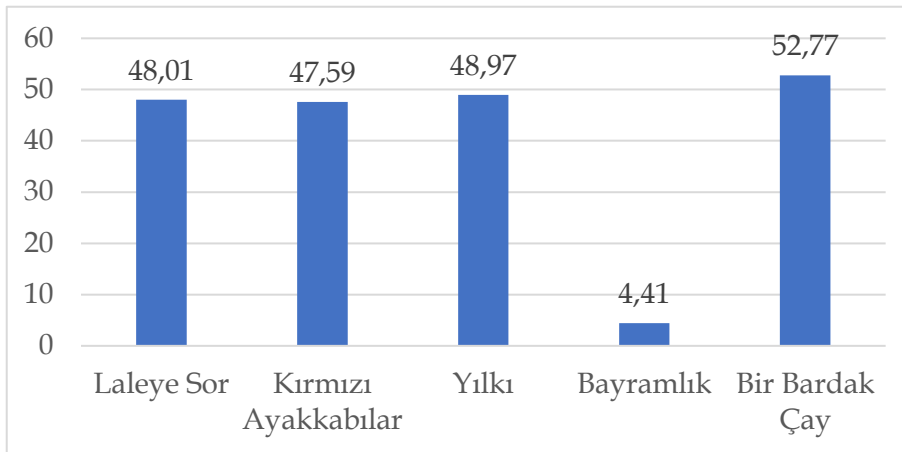

Grafik 1. Hikâye Kitaplarına İlişkin Okunabilirlik Sayılarının Görünümü

Çetinkaya ve Uzun (2010) Okunabilirlik Formülüne göre Okunabilirlik Puanları ve Düzeyleri

Laleye Sor adlı kitabın okunabilirlik puanının 48,01 okunabilirlik düzeyinin “eğitsel okuma”; *Kırmızı Ayakkabılar* adlı kitabın okunabilirlik puanının 47,59 okunabilirlik düzeyinin “eğitsel okuma”; *Yılkı* adlı kitabın okunabilirlik puanının 48,97 okunabilirlik düzeyinin “eğitsel okuma”; *Bayramlık* kitabının okunabilirlik puanının 4,41 okunabilirlik düzeyinin “engelli düzey”; *Bir Bardak Çay*’ın ise okunabilirlik puanının 52,77 okunabilirlik düzeyinin “bağımsız okuma” olduğu saptanmıştır.

Genel görünüm açısından Grafik 2’de hikâye kitaplarının okunabilirlik puanlarına ilişkin görünümleri sütun grafiği ile verilmiştir.

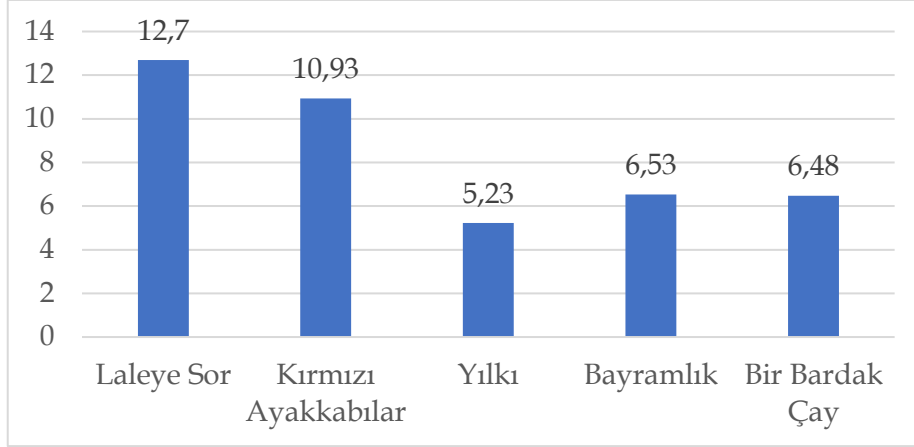
Grafik 2. Hikâye Kitaplarına İlişkin Okunabilirlik Puanlarının Görünümü

Bezirci ve Yılmaz (2010) Okunabilirlik Formülüne göre Okunabilirlik Puanları ve Düzeyleri

Laleye Sor adlı kitabın yeni okunabilirlik değerinin 12,70 eğitim düzeyinin “lisans”; *Kırmızı Ayakkabılar* adlı kitabın yeni okunabilirlik değerinin 10,93 eğitim düzeyinin “lise”; *Yılkı* adlı kitabın yeni okunabilirlik değerinin 5,23 eğitim düzeyinin “ilköğretim”;

Bayramlık kitabının yeni okunabilirlik değerinin 6,53 eğitim düzeyinin “ilköğretim”; *Bir Bardak Çay*’ın ise yeni okunabilirlik değerinin 6,48 eğitim düzeyinin “ilköğretim” olduğu belirlenmiştir. Diğerlerinden farklı olarak bu formülde 3, 4, 5, 6 ve daha fazla heceli sözcük sayıları bulunmuştur.

Grafik 3’te incelenen hikâye kitaplarının yeni okunabilirlik değerlerine ilişkin görünüşleri sütun grafiği ile verilmiştir.

Grafik 3. İncelenen Kitaplara İlişkin Yeni Okunabilirlik Değerlerinin Görünümü

Tablo 5’te formüllere göre hikâyelerin okunabilirlik puanları ile düzeyleri karşılaştırmalı olarak sunulmuştur.

Tablo 5. Formüllere Göre Kitapların Okunabilirlik Puanları ve Düzeyleri

Kitaplar	Ateşman (1997)		Çetinkaya-Uzun (2010)		Bezirci-Yılmaz (2010)	
	Puan	Düzye	Puan	Düzye	Puan	Eğitim Düzeyi
Laleye Sor	83,42	Kolay	48,01	Eğitsel Okuma	12,70	Lisans
Kırmızı Ayakkabılar	83,04	Kolay	47,59	Eğitsel Okuma	10,93	Lise
Yılkı	86,16	Kolay	48,97	Eğitsel Okuma	5,23	İlköğretim
Bayramlık	17,01	Çok Zor	4,41	Engelli Düzey	6,53	İlköğretim
Bir Bardak Çay	91,32	Çok Kolay	52,77	Bağımsız Okuma	6,48	İlköğretim

Tabloda kitapların farklı okunabilirlik puanlarına sahip olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra farklı düzeylerde olan kitaplar da vardır. Örneğin 1. formülde *Yılkı*’nın okunabilirlik puanı 86,16 *Bir Bardak Çay*’ın ise 91,32’dir. 3. formülde *Laleye Sor* kitabının okunabilirlik düzeyi lisans ve *Bayramlık*’ın ise ilköğretimdir.

Ortalama Okunabilirlik Puanı ve Düzeyine İlişkin Bulgular

Her formül için kitapların okunabilirlik puanlarının aritmetik ortalaması alınmış ve bu ortalamaların karşılık geldiği okunabilirlik düzeyi belirlenmiştir. Ortalama okunabilirlik puanı ve düzeyine ilişkin bilgiler Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6. Ortalama Okunabilirlik Puanları ve Düzeyleri

Ateşman (1997)		Çetinkaya-Uzun (2010)		Bezirci-Yılmaz (2010)	
Puan	Düzyey	Puan	Düzyey	Puan	Eğitim Düzyeyi
72,19	Kolay	40,35	Eğitsel Okuma	8,37	Lise

Tablo 6’da görüldüğü üzere kitapların ortalama okunabilirlik puanı Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre 72,19 düzeyi kolay; Çetinkaya ve Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre 40,35 düzeyi eğitsel okuma; Bezirci ve Yılmaz (2010) okunabilirlik formülüne göre ise 8,37 düzeyi lisedir.

Sonuç ve Tartışma

Araştırmada, Yunus Emre Enstitüsü tarafından A1-A2 düzeylerine yönelik yayımlanmış *Anadolu Hikâyeleri* serisinin okunabilirlikleri açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu genel amaç doğrultusunda araştırma soruları; serideki kitapların “Ateşman’ın (1997), Çetinkaya ve Uzun’un (2010), Bezirci ve Yılmaz’ın (2010) okunabilirlik formüllerine göre okunabilirlik puanları ile düzeyleri nedir?; Ortalama okunabilirlik puanları ve düzeyleri nedir? ve Ortalama sözcük ve cümle uzunlukları nedir?” biçiminde oluşturulmuştur. Nitel yaklaşımla yapılandırılan araştırmada, veriler doküman incelemesi yoluyla toplanmıştır. Araştırma sorularında belirtilen 3 formüle göre analiz edilmiştir.

Öncelikle her kitabın okunabilirlik puanları ile düzeyleri bulunmuştur. Bulgularda her formül için ayrı ayrı verilen sonuçlar, daha bütüncül bakış sunması açısından bu bölümde kitaplar odağında verilmiştir. *Laleye Sor* adlı kitabın Ateşman (1997) okunabilirlik formülü için okunabilirlik sayısı 83,42 okunabilirlik düzeyi “kolay”dır. Çetinkaya ve Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre okunabilirlik puanı 48,01 okunabilirlik düzeyi “eğitsel okuma”dır. Bezirci ve Yılmaz (2010) okunabilirlik formülüne göre yeni okunabilirlik değeri 12,70 eğitim düzeyi “lisans”tır. *Kırmızı Ayakkabılar* adlı kitabın Ateşman (1997) okunabilirlik formülü için okunabilirlik sayısı 83,04 okunabilirlik düzeyi “kolay”dır. Çetinkaya ve Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre okunabilirlik puanı 47,59 okunabilirlik düzeyi “eğitsel okuma”dır. Bezirci ve Yılmaz (2010) okunabilirlik formülü için yeni okunabilirlik değeri 10,93 eğitim düzeyi “lise”dir. *Yılıkı* kitabının Ateşman (1997) okunabilirlik formülü için okunabilirlik sayısı 86,16 okunabilirlik düzeyi “kolay”dır. Çetinkaya ve Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre okunabilirlik puanı 48,97 okunabilirlik düzeyi “eğitsel okuma”dır. Bezirci ve Yılmaz (2010) okunabilirlik formülüne göre yeni okunabilirlik değeri 5,23 eğitim düzeyi “ilköğretim”dir. *Bayramlık* adlı kitabın Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre okunabilirlik sayısı 17,01 okunabilirlik düzeyi “çok zor”dur. Çetinkaya ve Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre okunabilirlik puanı 4,41 okunabilirlik düzeyi “engelli düzey”dir. Bezirci ve Yılmaz (2010) okunabilirlik formülü için yeni okunabilirlik değeri 6,53 eğitim düzeyi “ilköğretim”dir. *Bir Bardak Çay*’ın Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre okunabilirlik sayısı 91,32 okunabilirlik düzeyi “çok kolay”dır. Çetinkaya ve Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre okunabilirlik puanı 52,77 okunabilirlik düzeyi “bağımsız okuma”dır. Bezirci ve Yılmaz (2010) okunabilirlik formülü için yeni okunabilirlik değeri 6,48 eğitim düzeyi “ilköğretim”dir. Oysa tüm kitaplar A1-A2 düzeyinde oldukları için birbirine yakın okunabilirlik puanında ve düzeyinde olması gerektiği söylenebilir.

Yardımcı okuma kitaplarıyla yapılan diğer araştırmalarda da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Aydın (2021) Yunus Emre Enstitüsünün yayımladığı, A1 ve A2 *Çocuk Hikâyeleri Dizisi*’ni incelediği araştırmasında, kitapların çok kolay ve kolay olarak ya da

eğitsel okuma ve bağımsız okuma düzeyi olarak dağılım gösterdiğini saptamıştır. Erişik (2021) Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan *Türkçenin Sesi Yunus Emre A1-A2* kitabının düzeyini çok kolay ve bağımsız okuma olarak belirlemiştir. Aydın (2022) PIKTES kapsamında hazırlanan *Yabancı Öğrenciler İçin Türkçe Hikâyeler* serisinin başlangıç ve orta düzeyini incelediği araştırmasında benzer bir sonuca ulaşmıştır. A1 ve A2 düzeyindeki kitapların birinin çok kolay, diğerinin kolay ya da bağımsız okuma ve eğitsel okuma düzeyinde olduğunu ortaya koymuştur. Aynı kitap serisinin incelendiği başka bir çalışmada (Yaman, 2022) ise bir kitabın okunabilirlik düzeyi çok zorken diğer kitabınki çok kolaydır ya da biri bağımsız okuma düzeyindeyken öteki kitap engelli düzeydir. Bu durum, aynı kitap serisini inceleyen çalışmalarda da farklı sonuçlara ulaşıldığını göstermektedir. Günaydın (2023) PIKTES kapsamında hazırlanan A1-A2 düzeyindeki *Salih Hikâye Serisi*'ni ve *Aslı Hikâye Serisi*'ni incelemiş ve okunabilirlik düzeylerinin çok kolay ve kolay ya da bağımsız okuma ve eğitsel okuma olarak dağılım gösterdiğini belirlemiştir.

Araştırmada, her kitabın okunabilirlik puanları ile düzeylerinin bulunmasının yanı sıra okunabilirlik puanlarının aritmetik ortalaması alınarak ortalama okunabilirlik puanları ve düzeyleri de ortaya koyulmuştur. Ortalama, Ateşman (1997) okunabilirlik formülüne göre 72,19 puan ve kolay düzey; Çetinkaya ve Uzun (2010) okunabilirlik formülüne göre 40,35 puan ve eğitsel okuma düzeyi; Bezirci ve Yılmaz (2010) okunabilirlik formülüne göre 8,37 puan ve lise düzeyidir. Ancak kitaplar tek tek ele alındığında yarısından fazlası (%60) Ateşman okunabilirlik formülüne göre kolay; Çetinkaya ve Uzun okunabilirlik formülüne göre eğitsel okuma; Bezirci ve Yılmaz okunabilirlik formülüne göre ise ilköğretim düzeyinde olduğu görülmektedir. Özellikle 3. formül sonucundaki farklılık dikkat çekmektedir. Diğer iki formülde, kitapların %60'ı genel ortalamayı etkilemiş; Bezirci ve Yılmaz (2010) okunabilirlik formülünde bu etkiyi göstermemiştir. Aydın (2021) da *Çocuk Hikâyeleri Dizisi*'nde A1 ve A2 kitaplarının ortalama okunabilirlik düzeyinin Ateşman okunabilirlik formülüne göre kolay olduğunu bulurken; A1'in Çetinkaya ve Uzun okunabilirlik formülüne göre bağımsız okuma, A2'nin ise eğitsel okuma düzeyinde olduğunu ortaya koymuştur. Aydın (2022) ise *Yabancı Öğrenciler İçin Türkçe Hikâyeler* serisi A1 ve A2 kitaplarının ortalama okunabilirlik düzeyinin; Ateşman okunabilirlik formülü için çok kolay, Çetinkaya ve Uzun okunabilirlik formülü için bağımsız okuma, Bezirci ve Yılmaz okunabilirlik formülü için ilköğretim düzeyinde olduğunu saptamıştır. Aynı hikâye serisini Yaman (2022) da inceleyerek ortalama okunabilirlik düzeyini Ateşman okunabilirlik formülüne göre kolay, Çetinkaya ve Uzun okunabilirlik formülüne göre eğitsel okuma düzeyinde olarak belirlemiştir. Aydın (2022) ve Yaman (2022) aynı kitapları ele almalarına rağmen farklı sonuçlara ulaşmışlardır.

Her kitabın ortalama sözcük uzunluğu ve ortalama cümle uzunluğu hesaplanmıştır. *Bayramlık* dışındaki hikâyelerin ortalama sözcük uzunluğunun, Ateşman (1997) ile Bezirci ve Yılmaz'ın (2010) belirlediği Türkçenin ortalama sözcük uzunluğu olan 2,6 hecenin altında olduğu görülmüştür. Yalnızca *Bayramlık*'ta ortalama sözcük uzunluğu ortalamanın üstüne çıkmıştır. Dolayısıyla *Bayramlık* dışındaki hikâyelerde daha az heceli sözcük kullanımının tercih edildiği belirtilebilir. İncelenen tüm hikâyeler yine tek tek ele alındığında; ortalama cümle uzunluklarının, Türkçenin ortalama cümle uzunluğunun altında olduğu görülmüştür. Çünkü Türkçenin ortalama cümle uzunluğunu Ateşman (1997) 9-10 sözcük, Bezirci ve Yılmaz (2010) ise 10-11 sözcük olarak belirlemişlerdir. Bu durum, hikâyelerde daha az sözcükle cümleler kurulduğu çıkarımının yapılmasını gerekçelendirebilir.

Her kitabın ortalama sözcük ve cümle uzunluklarının belirlenmesinin yanında bunların aritmetik ortalaması da alınmıştır. Tüm kitapların genel ortalama sözcük uzunluğu 2,91 hece olarak bulunmuştur. Ortalama sözcük uzunluğunun, Ateşman (1997) ile Bezirci ve Yılmaz'ın (2010) belirlediği Türkçenin ortalama sözcük uzunluğunun üstünde kaldığı ortaya koyulmuştur. *Bayramlık* adlı kitabın aritmetik ortalamayı etkilediği söylenebilir. Çünkü diğer kitapların ortalama sözcük uzunlukları 2,36 - 2,55 hece arasında değişirken *Bayramlık*'ın ortalama sözcük uzunluğu 4,28 hecedir. Erişik'in (2021) araştırmasında ise Yunus Emre (A1-A2) hikâyesinin ortalama sözcük uzunluğu, Türkçenin ortalama sözcük uzunluğunun altında kalmıştır. Aynı sonuç Aydın (2021), Aydın'ın (2022) ve Yaman'ın (2022) araştırmalarında vardır. Kitapların genel ortalama cümle uzunluğu 4,52 sözcük olarak hesaplanmıştır. Bu ortalamanın, Türkçenin ortalama cümle uzunluğunun altında kaldığı saptanmıştır. Bu kez *Bayramlık* adlı kitap aritmetik ortalamayı etkilememiştir. Çünkü diğer kitapların ortalama cümle uzunlukları 4,22 - 5,27 sözcük arasında değişirken *Bayramlık* kitabının ortalaması 3,78'dir ve ortalama sözcük uzunluğundaki fark, ortalama cümle uzunluğunda yoktur. Araştırmanın bu bulgusuyla benzer bulgular; Erişik (2021), Aydın (2021), Aydın (2022) ve Yaman'ın (2022) aynı düzeydeki kitaplarla çalıştıkları araştırmalarda da vardır.

Araştırmaya ilişkin genel bir değerlendirme sonucunda; Bezirci ve Yılmaz (2010) okunabilirlik formülünün genellikle diğer formüllerden farklı sonuçlar verdiği söylenebilir. Formüllerin sonuçlarının gerek puan gerek düzey açısından değişkenlik göstermesinden kaynaklı, kitapların düzeyinin kesin olarak saptanmasının doğru olmayabileceği de belirtilmelidir. Buna, okunabilirlik formüllerinin metnin yapısal özelliklerine odaklanması ve metne bağlı değişkenlerle hesaplanması da gerekçe gösterilebilir (Gray ve Leary, 1935; Dale ve Chall, 1949; Senter ve Smith, 1967; Bormuth, 1969; Klare, 1988; Çetinkaya, 2010; Uzun ve Ateş, 2012; Baş ve İnan Yıldız; 2015; Xia, Kochmar ve Briscoe, 2016). Dahası formüllerin ana dili olarak Türkçe öğretiminde yararlanılan metinler için geliştirilmiş olmasından kaynaklanabilir. Bununla birlikte yabancı öğrenciye yönelik yeterli düzeyde okunabilirliğe sahip metinler seçme amacına hizmet eden okunabilirlik çalışmalarının önemi de belirtilmelidir (Beinborn, Zesch ve Gurevych, 2014, s. 2). Böyle çalışmaların öğrencinin düzeyine uygun metinlerin belirlenmesinde, seçiminde ya da metinlerin öğrencinin düzeyine uyarlanmasında kılavuzluk edebileceği hesaba katılmalıdır.

Son olarak hikâyelerin okunabilirlikleri D-AOBM kapsamında incelendiğinde; A2 düzeyine ve okuma alanına yönelik "Kısa ve çok yalın metinleri okuyabilir." (MEB, 2009, s. 23) betimleyicisi ve 2021'de Türkçeye çevrilen D-AOBM'nin Tamamlayıcı Cilt'indeki yine A2 düzeyi ve okuduğunu kavrama alanındaki "Somut türde aşına olduğu meselelerle ilgili, yüksek kullanım sıklığına sahip günlük veya işle ilgili dilden oluşan kısa ve basit metinleri anlayabilir." ile "Basit bir dil kullanması koşuluyla insanlar, yerler, gündelik hayat ve kültür vb. konuları anlatan metinleri anlayabilir." (MEB, 2021, s. 58) betimleyicileri doğrultusunda kitapların okunabilirliğinin ortalama olarak "kolay" olması gerektiği belirtilebilir. Bu betimleyicilere Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nın A2 düzeyi okuma becerisindeki "Öyküleyici metinlerdeki olay örgüsü, yer, zaman ve kişileri belirler." (Türkiye Maarif Vakfı, 2020, s. 49) kazanımı da eklenebilir. Oysa *Bayramlık* adlı kitabın metin içi değişkenlerden soyut konularla ilgili öğeler içerdiği, okunabilirlik düzeyinin (özellikle Ateşman ile Çetinkaya ve Uzun okunabilirlik formülüne göre) çok zor olarak değerlendirilebilecek düzeyde olduğu saptanmıştır. Metnin öğrencinin bilişsel düzeyinin üzerinde olduğu bir durumda, metni okumaya yönelik cesareti kırılabilir, metinden sıkılabilir ve dil öğrenimime yönelik motivasyonu olumsuz etkilenebilir. Çok kolay olarak değerlendirilebilecek bir düzeyde olan *Bir Bardak Çay* adlı kitapta da benzer bir durum söz konusudur. Bu konuda Biçer ve Alan (2017, s.

1131) da “metnin güç olması, öğrencinin okuma yeteneğini zorlarken kolay olmasının ilgi uyandıramayacağını” belirtir. Alanyazında metnin okunabilirlik düzeyiyle okuduğunu anlama başarısını arasında olumlu ilişki olduğunu gösteren çalışmalar (Durukan, 2014; Bayraktar ve Durukan, 2020) da vardır.

Aynı düzeydeki öğrencilere yönelik yardımcı okuma kitaplarının birbirine yakın okunabilirlik puanında ve düzeyinde olmaları beklenmektedir. Bunun için bir dizi hâlinde kitap hazırlayacak olan yazarlar ile editörler, metin hazırlama sürecinde bu konuya dikkat etmelidir. Okunabilirlik ölçümleri göz önünde bulundurulabilir. Metnin öğrencilerin düzeyine uygun hâle gelmesini sağlayan metin değiştirimi/uyarlama çalışmalarında bu ölçümler öğretmenler ve materyal hazırlayıcılar tarafından dikkate alınabilir. Belirtilen gerekçelerden dolayı araştırmacılar tarafından yardımcı okuma kitapları/metinleri üzerine okunabilirlik çalışmaları artırılmalıdır. Ancak çalışmalarda, yapılan bu araştırmada olduğu gibi, araştırmacının güvenilirliği ve sonraki araştırmacılara yol göstermesi açısından formüllerin uygulanmasında izlenen her aşama, metinlerin üzerinde yapılan her işlem incelenen kitaplardan alınan her biri farklı bir ayrıntıyı temsil eden örneklerle detaylı bir biçimde açıklanmalıdır. Bu araştırmalarda kullanılan formüller, Türkçe öğretiminde kullanılabilecek metinlere yönelik geliştirilen formüllerdir. Yabancılar Türkçe öğretiminde yararlanılabilecek metinler için bir formül geliştirilebilir. Daha güvenilir sonuçlar vermesi açısından metnin yalnızca nicel değişkenlerine değil; nitel değişkenlerine de odaklanılabilir. Nicel ve nitel veriler birleştirilebilir. Orta ve ileri düzey kitaplar/metinler incelenerek bunlar arasındaki fark ortaya koyulabilir. Okunabilirlik konusunda öğretmenlerde, materyal hazırlayıcılarda bilinçli bir farkındalık oluşturmaya/arttırmaya yönelik başka çalışmalar da yapılabilir.

Kaynakça

- Altuntaş Gürsoy, İ. (2022). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Yazınsal Metin Türleri. M. Gün ve B. E. Dağıstanlıoğlu (Ed.), *Dil ve Edebiyat Araştırmaları II* içinde (s. 15-36). Ankara: Akademisyen Yayınevi.
- Ateşman, E. (1997). Türkçede Okunabilirliğin Ölçülmesi. *Dil Dergisi*, 58, 71-74.
- Aydın, E. (2021). Yabancılar İçin Hazırlanmış Türkçe Okuma Kitaplarının Okunabilirlik Durumları. *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi*, 4(2), 205-226.
- Aydın, G. (2022). Türkçeyi İkinci/Yabancı Dil Olarak Öğrenenler İçin Hazırlanan Yardımcı Materyallerin Okunabilirliği Üzerine Bir İnceleme. *Journal of History School*, 61, 4202-4227.
- Bağcı, H. (2020). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kullanılan İleri Düzey (C1-C2) Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeylerinin Karşılaştırılması. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 8(4), 279-295.
- Bağcı, H. ve Ünal, Y. (2013). İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(3), 12-28.
- Baş, B. ve İnan Yıldız, F. (2015). 2. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Açısından İncelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 52-61.
- Bayraktar, İ. ve Durukan, E. (2020). Yüzey Yapı Değişiklikleri ile Öğrencilerin Okuduğunu Anlama Becerileri Arasındaki İlişki Üzerine Bir İnceleme. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(2), 292-314.

- Beinborn, L., Zesch, T. & Gurevych, I. (2014). Readability for Foreign Language Learning: The Importance of Cognates. *International Journal of Applied Linguistics*, 165(2), 136-162.
- Benzer, A. (2020). Yapay Zekâya Dayalı Okunabilirlik Formülüne Doğru Bir Adım. *Araştırma ve Deneyim Dergisi*, 5(1), 47-82.
- Bezirci, B. ve Yılmaz, A. E. (2010). Metinlerin Okunabilirliğinin Ölçülmesi Üzerine Bir Yazılım Kütüphanesi ve Türkçe İçin Yeni Bir Okunabilirlik Ölçütü. *Dokuz Eylül Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Fen Bilimleri Dergisi*, 12(3), 49-62.
- Biçer, N. ve Alan, Y. (2017). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kullanılan Yeni Hitit 3 ve İstanbul C1+ Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeylerinin Karşılaştırılması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(3), 1130-1139.
- Binkley M. R. (1988). New Ways of Assessing Text Diffuculty. B. L. Zakaluk & S. J. Samuels (Ed.), In *Redability- Its Past, Present & Future* (pp. 98-120). Delaware: International Reading Association Newark.
- Bolat, K. K. (2016). *Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik ve Anlaşılabilirliği*. Yüksek Lisans Tezi. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Bora, A. (2019). *Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Yönünden İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Erzincan: Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi.
- Bora, A. ve Arslan, M.A. (2021). Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Yönünden İncelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 10(1), 222-236.
- Bormuth, J. R. (1969). *Development of Readability Analysis (Final Report)*. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED029166.pdf>, [Erişim tarihi: 24.02.2023].
- Bozlak, Ü. G. (2018). 2016-2017 ve 2017-2018 Eğitim ve Öğretim Yıllarında 5. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Hikâye Edici Metinlerin Uzun-Çetinkaya Formülü ile Okunabilirlik Düzeyleri/Düzeylerinin İncelenmesi. *Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi*, 6(4), 209-234.
- Can, F. (2021). An Examination of Reading Texts in a Journey to Turkish A1 and A2 Level Textbooks in Terms of Readability. *Shanlax International Journal of Education*, 9 (S2), 139-149.
- Carrell, P. L. (1987). *Readability in ESL*. <https://scholarspace.manoa.hawaii.edu/server/api/core/bitstreams/8b3139ea-3fd2-4e41-806d-27a6d616505b/content>, [Erişim tarihi: 24.02.2023].
- Çetinkaya, G. (2010). *Türkçe Metinlerin Okunabilirlik Düzeylerinin Tanımlanması ve Sınıflandırılması*. Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Çetinkaya, G. ve Uzun, L. (2021). Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Özellikleri. H. Ülper (Ed.), *Türkçe Ders Kitabı Çözümlemeleri içinde* (s. 141- 155). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Chall, J. S. (1988). Beginning Years. B. L. Zakaluk & S. J. Samuels (Ed.), In *Redability- Its Past, Present & Future* (pp. 2-13). Delaware: International Reading Association Newark.
- Çiftçi, Ö., Çeçen, M.A. ve Melanlıoğlu, D. (2007). Altıncı Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Açısından Değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (22), 206-219.

- Çıplak, G. ve Balcı, A. (2022). Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Özelliğinin İncelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (30), 170-187.
- Dale, E. & Chall, J. S. (1949). The Concept of Readability. *Elementary English*, 26(1), 19-26.
- Demir, M. ve Çeçen, M. A. (2013). İlköğretim I-V. Sınıflar Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Açısından Değerlendirilmesi. *Millî Eğitim*, 197, 80-94.
- DuBay, W. (2004). *The Principles of Readability*. https://www.researchgate.net/publication/228965813_The_Principles_of_Readability, [Erişim tarihi: 24.02.2023].
- Durukan, E. (2014). Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri ile Öğrencilerin Okuma Becerileri Arasındaki İlişki. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2(3), 68-76.
- Erdem, C. (2011). *Dil ve Anlatım Ders Kitaplarındaki Metinlerin Kelime-Cümle Uzunlukları ve Okunabilirlik Düzeyleri Üzerine Bir Değerlendirme*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Erişik, H. (2021). Yabancılar İçin Türkçe Okuma Kitaplarının Okunabilirliği: Türkçenin Sesi Yunus Emre Örneği. *Journal of Sustainable Educational Studies*, 2(3), 1-14.
- Erol, H. F. (2014). Yabancı Dil Olarak Türkçe Ders Kitaplarında Okunabilirlik. *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 50(50), 29-38.
- Flesch, R. (1948). A New Readability Yardstick. *Journal of Applied Psychology*, 32(3), 221-233.
- François, T. & Fairon, C. (2012). An "AI Readability" Formula for French as a Foreign Language. <https://aclanthology.org/D12-1043.pdf>, [Erişim tarihi: 17.06.2023].
- Fry, E. (1975). The Readability Principle. *Language Arts*, 52(6), 847-851.
- Gray, W. S. & Leary, B. 1935. *What Makes a Book Readable*. <https://archive.org/details/whatmakesabookre028092mbp/page/n49/mode/2up?view=theater>, [Erişim tarihi: 18.01.2023].
- Günaydın, Y. (2023). Readability Levels of Story Series Prepared for PIKTES. *Sakarya University Journal of Education*, 13(2), 345-370.
- Güven, A. Z. (2014a). Readability of Texts in Textbooks in Teaching Turkish to Foreigners. *The Anthropologist*, 18(2), 513-522.
- Güven, A. Z. (2014b). 7. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Metinlerin Metinsellik Ölçütlerine Göre Değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 9(8), 517-535.
- Harmankaya, M. Ö. (2022). Uluslararası Öğrenciler İçin Akademik Türkçe Sosyal Bilimler Kitabının Okunabilirliği. *Bayterek Uluslararası Akademik Araştırmalar Dergisi*, 5(2), 250-264.
- İskender, E. (2013). *Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Kelime ve Cümle Yapılarıyla Okunabilirlik Düzeyleri Arasındaki İlişki*. Yüksek Lisans Tezi. Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- Ji, Q. (2022). *Readability Evaluation of Books in Chinese as a Foreign Language Using the Machine Learning Algorithm*. <https://www.hindawi.com/journals/misy/2022/5957566/>, [Erişim tarihi: 4.2.2023].

- Karatay, H., Bolat, K. K. ve Güngör, H. (2013). Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik ve Anlaşılabilirliği. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(6), 603-623.
- Karşılaman, S. (2022). Ak Başat Türkçe A1-A2 Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Sayısı ve Metinlerdeki Ses Birimlerin Okumaya Etkisi. *Türk Dünyası ve Türkçe Öğretimi Dergisi*, 1(1), 1-17.
- Keçik, İ. ve Uzun, L. (2004). *Türkçe Sözlü ve Yazılı Anlatım*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Klare., G. R. (1988). The Formative Years. B. L. Zakaluk & S. J. Samuels (Ed.), In *Redability-Its Past, Present & Future* (pp. 17-36). Delaware: International Reading Association Newark.
- Köse, E. Ö. (2009). Biyoloji 9 Ders Kitabında Hücre ile İlgili Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri. *Cankaya University Journal of Science and Engineering*, 12 (2) , 141-150.
- Laroche, J. M. (1979). Readability Measurement for Foreign-Language Materials. *System*, 7(2), 131-135.
- Lüle Mert, E. (2013). The Readability of the Texts in the Turkish Textbooks in Turkey. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(3), 87-98.
- Lüle Mert, E. (2018). Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlikleri. *International Journal of Language Academy*, 6 (1), 184-198.
- McLaughlin, G. H. (1969). SMOG Grading-a New Readability Formula. *Journal of Reading*, 12, 639-646.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2021). *Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni-Öğrenme-Öğretme-Değerlendirme- Tamamlayıcı Cilt.* http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_01/04144518_CEFR_TR.pdf, [Erişim tarihi: 10.07.2023].
- Millî Eğitim Bakanlığı (2009). *Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni-Öğrenme-Öğretme-Değerlendirme.* http://www.dilbilimi.net/ab_diller_icin_ortak_avrupa_basvuru_metni_meb_tarafindan.pdf, [Erişim tarihi: 18.01.2023].
- Mutlu, H. H. (2020). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarında (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti, Yedi İklim Öğretim Seti) Yer Alan Metinlerin Okunabilirlik Düzeylerinin İncelenmesi. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 8(22), 371-386.
- Nahatame, S. & Effort, P. (2021). Text Readability and Processing Effort in Second Language Reading: A Computational and Eye Tracking Investigation. *Language and Learning*, 71(4), 1004-1043.
- Nassiri, N., Lakhouaja, A. & Cavalli-Sforza, V. (2022). Arabic L2 Readability Assessment: Dimensionality Reduction Study. *Journal of King Saud University-Computer and Information Sciences*, 34, 3789-3799.
- Okur, A. ve Arı, G. (2013). 6. 7. 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirliği. *İlköğretim Online*, 12(1), 202-226.
- Özcan, K. (2020). *TÜBİTAK'ın Yayımladığı Sorun Odaklı Çocuk Kitaplarının Biçim, İçerik ve Okunabilirlik Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Tokat: Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi.

- Özçetin, K. ve Karakuş, N. (2020). 5. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Yönünden İncelenmesi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 5 (1), 175-190.
- Özdemir, S. ve Daştan, E. (2022). *Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe Kitaplarındaki Okuma Metinlerinin Okunabilirlik Düzeyleri*. <https://acikerisim.bartın.edu.tr/handle/11772/6896>, [Erişim tarihi: 18.01.2023].
- Sağlam, D., İnce, M. ve Eker, C. (2018). Ortaokul 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabının Okunabilirlik Seviyesi ve Yaş Düzeyine Uygunluk Açısından Değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 13(11), 1139-1151.
- Schulz, R. (1981). Literature and Readability: Bridging the Gap in Foreign Language Reading. *Modern Language Journal*, 65, 43-53.
- Senter, R. J. & Smith, E. A. (1967). *Automated Readability Index*. <https://apps.dtic.mil/sti/pdfs/AD0667273.pdf>, [Erişim tarihi: 4.2.2023].
- Şimşek, E. (2019). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi.
- Sönmez, V. (2003). Metinlerin Eğitselliğini Saptamada Matematiksel Bir Yaklaşım (Sönmez Modeli). *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 10, 24-39.
- Sung, Y. T., Dyson, S. B., Chen, Y. C., Lin, W. C. & Chang, K. E. (2015). Leveling L2 Texts Through Readability: Combining Multilevel Linguistic Features with the CEFR. *The Modern Language Journal*, 99 (2), 371-391.
- Temur, T. (2002). *İlköğretim 5. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Bulunan Metinler ile Öğrenci Kompozisyonlarının Okunabilirlik Düzeyleri Açısından Karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Tosunoğlu, M. ve Özlük, Y. Ö. (2011). Okunabilirlik ve İlköğretim 1. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Düz Yazı Metinlerinin Okunabilirlik Açısından Değerlendirilmesi. *Millî Eğitim*, 189, 219-230.
- Türkiye Maarif Vakfı (2020). *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı*. https://www.turkiyemaarif.org/uploads/Turkcenin_Yabanci_Dil_Olarak_Ogretimi_Programi_2_Baski.pdf, [Erişim tarihi: 30.08.2021].
- Uzun, N. E. ve Ateş, A. (2012). İkinci Dil Öğretiminde Ders İzlencelerinin Okunabilirliğe Etkisi. M. Aksan ve Y. Aksan (Ed.), *Türkçe Öğretiminde Güncel Çalışmalar içinde* (s. 01-09). Mersin: Mersin Üniversitesi Yayınları.
- Xia, M.; Kochmar, E. & Briscoe, T. (2016). *Text Readability Assessment for Second Language Learners*. <https://doi.org/10.48550/arXiv.1906.07580>, [Erişim tarihi: 13.06.2023].
- Yaman, C. (2022). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kullanılan Okuma Kitaplarının Okunabilirlikleri*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi.
- Yılmaz, F. ve Temiz, Ç. (2014). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Durumları. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 2(1), 81-91.
- Zorbaz, K. Z. (2007). Türkçe Ders Kitaplarındaki Masalların Kelime-Cümle Uzunlukları ve Okunabilirlik Düzeyleri Üzerine Bir Değerlendirme. *Journal of Theory and Practice in Education*, 3(1), 87-101.

Zorbaz, K. Z. ve Köroğlu, M. (2016). Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setindeki Metinlerin Kelime-Cümle Uzunlukları ve Okunabilirlik Düzeyleri. *Turkish Studies*, 11(3), 2509-2524.